

KOMMISSIONEN
FÖR SKATTENYTTA

22 MARS 2023

Utjämning som inte jämnar ut

– Omotiverade effektivitetsskillnader i grundskolan

– EN RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN FÖR SKATTENYTTA –

Vad får vi för pengarna?

Förord

Under hösten 2021 tog jag initiativ till bildandet av Kommissionen för Skattenytta. Bakgrunden till detta var mina funderingar kring hur vi använder våra gemensamma resurser. Jag ställde mig frågan – hur kan vi få mer nytta för varje skattekrona? Det är den fråga som kommissionen arbetar med.

Ett av de områden som prioriteras högt av medborgarna är grundskolan. Sverige lägger ungefär 2,6 procent av bruttonationalprodukten (BNP) på grundskolan. Den allra största delen av dessa resurser är skattemedel. Grundskolan lägger grunden till medborgarnas kunskapsmässiga förutsättningar under hela livet och det är därför viktigt att inte enbart se grundskolan som en kostnad, utan även som en investering i samhällets förmåga att skapa värde på lång sikt.

Vi vet att kostnaderna per elev varierar påtagligt mellan olika kommuner. Till viss del kan dessa variationer förklaras av olika ekonomiska villkor och politiska ambitioner att jämna ut socioekonomiska variationer. Det finns emellertid en oförklarad variation som kan bero på att kommunerna använder resurserna olika effektivt. Det första steget i arbetet med att uppnå högre skattenytta i grundskolan är att kartlägga orsakerna till att kostnaderna varierar.

I denna rapport – som bygger på färsk data – konstaterar vi att det finns en stor och oförklarad variation mellan svenska kommuner. Snittkostnaden för en elev i kommunal skola ligger på 120 000 kronor per år och skillnaden i oförklarad genomsnittlig kostnad per elev är mer än 60 000 kronor mellan den kommun som ligger högst och lägst i kostnad. Detta är extremvärdena, men även om man ser till den typiska variationen rör det sig om ett spann på plus/minus 10 000 kronor.

Samtidigt varierar meritvärdena, alltså de betyg som eleverna uppnår, påtagligt mellan kommunerna – även sedan man tagit hänsyn till barnens socioekonomiska bakgrund. Det finns heller ingen uppenbar samvariation mellan kostnadsavvikelse och avvikelserna i meritvärde.

Rapporten som skrivits av Mattias Lundbäck syftar till att ge en bild av hur mycket vi skulle kunna vinna på att jämföra kommuner med varandra och etablera ett systematiskt lärande. Ann-Marie Begler har bidragit till delar av underlaget. Vi vill också peka på värdet av att kommunerna utvecklar sina metoder för att bokföra kostnader, exempelvis för fastigheter, så att de kostnader som redovisas i bland annat kommunernas system för öppna jämförelser –

Kolada – på ett adekvat sätt speglar verkligheten.

I ett läge med ökad försörjningsbörda, höga skatter och hårdnande internationell konkurrens är det nödvändigt att effektivisera offentliga verksamheter. Vi kan inte prisa ut oss ur den internationella marknaden. Svaret på våra utmaningar kan inte vara höjda skatter, högre kostnadsläge och försämrade konkurrenskraft. Tiden är mogen för en rejäl genomlysning av hur våra skatter används.

Kommissionen har och kommer löpande att presentera analyser av hur våra gemensamma resurser används och undersöka vilken effektiviseringspotential som finns inom ett antal verksamhetsområden. Detta är därmed en i raden av rapporter som Kommissionen för Skattenytta kommer att publicera under år 2023. Till det kommer också en rad andra aktiviteter.

Välkomna att vara med på resan!

Leif Östling
Grundare och ordförande
Stockholm mars 2023

För ytterligare information om våra aktiviteter hänvisas till www.skattenytta.se.

Innehåll

FÖRORD	2
INNEHÅLL.....	4
SAMMANFATTNING	5
KOSTNADSVARIATIONEN OCH DESS ORSAKER.....	7
UTJÄMNING PÅ FLERA NIVÅER	11
KOMMUNAL KOSTNADSUTJÄMNING.....	11
RIKTADE STATS BIDRAG	12
INOMKOMMUNAL UTJÄMNING	13
SKOLAN BLIR INTE LIKVÄRDIG.....	14
ÄR SKOLORNA LIKVÄRDIGA?	14
VAD ANVÄNDS RESURSERNA TILL?	16
DEN OFÖRKLARADE RESTPOSTEN	19
POLITIKERNAS EGEN SYN PÅ EFFEKTIVITETEN	23
SLUTSATSER.....	26
REFERENSLISTA	27
APPENDIX: AVVIKELSE FRÅN FÖRVÄNTAT MERITVÄRDE OCH KOSTNAD I KOMMUNALA SKOLOR.	28

Sammanfattning

Kostnadsvariationen mellan olika kommuners grundskoleverksamhet är betydande. I den allmänna debatten utgår man oftast från att merparten av denna variation antingen beror på skillnader i kommunernas förutsättningar att bedriva skolverksamhet eller en vilja att lyfta skolor och kommuner där eleverna har en oförmånlig bakgrund.

Den här rapporten visar att det finns ytterligare och oförklarade variationer. Det går inte att hänföra alla skillnader till politiska prioriteringar eller kompensation för faktiska kostnadsskillnader.

De kostnadsskillnader som kan förklaras handlar om justeringar för socioekonomi, andel utrikes födda och stordriftsfördelar. Vi ser att klasstorlekarna i allmänhet är något mindre på skolor i glesbygd och i kommuner med svag socioekonomi. Detta är förstås i enlighet med politiska ambitioner att satsa extra på elever med svag socioekonomi. Däremot noterar vi att andelen behöriga lärare är *lägre* i kommuner med svag socioekonomi, så i det avseendet tycks inte kompensationen ha nått sitt mål.

Orsaken till att färre lärare söker sig till skolor med svag socioekonomi kan bero på att löneflexibiliteten är låg och att skolor och kommuner som saknar behöriga lärare inte väljer att höja lönerna för att attrahera sådana. Lönerna är generellt lägre i glesbygdskommuner, trots att bristen på behöriga lärare tycks allvarigare där.

Ser man till den oförklarade restposten vad gäller meritvärden och kostnad hittar vi lite av systematik. Variationen i kostnaden per elev, sedan man tagit hänsyn till social och ekonomisk utjämning, är anmärkningsvärt stor, typiskt plus/minus 10 000 kronor per elev – i många fall betydligt mer. Den oförklarade variationen i meritvärden – där genomsnittet i landet är 220 poäng – uppgår till plus/minus 10 poäng, även här ofta betydligt mer.

De två kommuner som har fler än tio meritvärdespoäng mer än förväntat och mer än 10 000 kronors lägre kostnad än förväntat per elev är Uppvidinge och Nacka. De sex kommuner som har mer än tio meritvärdespoäng mindre än förväntat och mer än 10 000 kronors högre kostnad är Bräcke, Ljusnarsberg, Skinnskatteberg, Svalöv, Tjörn och Töreboda.

För att se om kommunpolitikernas egna uppfattningar om effektivitet och kvalitet överensstämmer med faktiska data har vi låtit Demoskop tillfråga 3 726 aktiva kommunpolitiker. När vi studerar hur deras svar överensstämmer med våra data noterar vi att det finns en tydlig korrelation på kvalitetsområdet. Politiker i kommuner med högre meritvärde än förväntat anser ofta att deras kommun har hög kvalitet.

Däremot noterar vi en total avsaknad av samband mellan uppfattningen om effektivitet och den faktiska kostnadsnivån. Kommuner som har en lägre kostnad är förväntat tycks ändå inte uppfatta den egna kommunen som mer effektiv.

Det återstår att förklara varför politikerna tycks medvetna om kvaliteten, men omedvetna om kostnaden. Förutom möjligheten att de intresserar sig mer för kvaliteten kan förklaringen vara att de inte upplever att de kostnader som kommunen rapporterar är korrekta.

Det är notabelt att vi även sett en liknande skillnad mellan politikernas kunskap om kvalitet och kostnader i en tidigare rapport från Skattenytta: *Kvalitet till varje pris – vad vet politikerna om produktiviteten i äldreomsorgen*. Politikerna tycks mycket mer medvetna om kvaliteten än om verksamhetens kostnader.

Kostnadsvariationen och dess orsaker

Kostnaden per skolelev och kunskapsresultaten varierar kraftigt i den kommunala grundskolan. För att kunna jobba med ledning, styrning, effektivitet och kvalitet är det viktigt att försöka se bakom siffrorna och identifiera orsakerna till de stora skillnaderna. Man kan dela upp kostnadsskillnaderna i fyra huvudsakliga delar.

- 1) Kostnadsskillnader som beror på varierande produktionsförutsättningar, exempelvis stordriftsfördelar, socioekonomi och kostnader för skolskjutsar. Här spelar det kommunala kostnadsutjämningsystemet en viktig roll för att jämna ut förutsättningarna.
- 2) Kostnadsskillnader som beror på politikernas vilja att *jämna ut* förutsättningarna för eleverna att uppnå skolans mål. Här räknar vi in likvärdighetsbidraget och olika inomkommunala utjämningsystem.
- 3) Kostnadsskillnader som beror på skillnader i olika kommuners prioriteringar mellan sina olika verksamheter.
- 4) Kostnadsskillnader som beror på variationer i hur *effektivt* kommunen använder sina resurser för att skapa en bra skolmiljö.

I praktiken kan det vara svårt att dela upp kostnadsskillnaderna i dessa fyra delar då glesbygdskommunerna ofta även har ett lägre socioekonomiskt index – det är svårt att veta vad som är huvudförklaringen. Det kan också vara svårt att avgöra om en given lärartäthet i exempelvis storstäder är jämförbar med samma lärartäthet i glesbygd. Mer om detta senare.

Till att börja med vill vi titta närmare på vad pengarna används till. Först undersöker vi det på en aggregerad nivå. Kostnaderna för skolan består av olika delar och i tabellen nedan redovisas hur de fördelas.

Tabell 1: Fördelning av kostnader på ändamål (SKR 2021)

Undervisning	56,1%
Lokaler	15,5%
Måltider	5,7%
Lärverktyg	4,1%
Elevhälsa	3,7%
Övrigt	15,5 %

Om vi tittar på kommunernas totala kostnader för den kommunala grundskolan ser vi att det finns mycket stora variationer. Kommunernas genomsnittliga kostnad per elev spänner från 102 836 kr i Lerum i Västra Götaland till 179 456 kr i Bräcke i Jämtland, med ett ovägt¹ riksgenomsnitt på 124 800 kr. I nedanstående tabell listas de tio kommunerna med högst respektive lägst kostnad per elev år 2021.

Tabell 2: Kostnad per elev (2021)

Tio lägsta		Tio högsta	
Lerum	102 836	Bräcke	179 456
Vara	105 657	Berg	176 821
Nacka	105 902	Pajala	171 516
Järfälla	106 607	Skinnskatteberg	164 958
Hallsberg	107 119	Sorsele	163 681
Skurup	108 104	Överkalix	163 314
Mullsjö	108 709	Ljusnarsberg	161 677
Örnsköldsvik	108 789	Vilhelmina	161 661
Härryda	108 939	Gullspång	151 725
Ludvika	109 147	Hörby	150 939

Bland det viktigaste när det gäller kostnaderna är att jämföra den delen av kostnaden per elev som går till undervisning. Det är ju ändå lärare i form av resurser och kompetens som har den största betydelsen för kunskapsresultaten. Det vi ser är att om den totala kostnaden per elev ökar, blir även kostnaden per elev för själva undervisningen större. Men samtidigt ökar andra kostnader snabbare än undervisningskostnaden. Enkelt uttryckt utgör kostnader utöver undervisningskostnaderna en större andel ju högre kostnader man har totalt.

Som framgår av nedanstående tabell varierar själva undervisningskostnaderna stort: från Norrtälje med 44 686 kr per elev till Bjurholm där kostnaden är 107 092 kr. Den genomsnittliga kostnaden ligger på 67 883 kr. I nedanstående tabell framgår det vilka de tio kommuner är som spenderar mest respektive minst på undervisning.

¹ Ovägt innebär i det här sammanhanget att kommunerna har lika stor betydelse för genomsnittet, alltså att man inte tar hänsyn till att vissa kommuner är betydligt större än andra.

Tabell 3: Undervisningskostnad per elev (2021)

Tio lägsta		Tio högsta	
Norrtälje	44 686	Bjurholm	107 092
Nynäshamn	55 085	Överkalix	98 986
Sundsvall	55 747	Pajala	95 837
Värmdö	57 182	Bräcke	93 273
Mölnadal	57 499	Skinnskatteberg	92 642
Umeå	57 756	Åsele	92 366
Tierp	57 761	Vilhelmina	91 679
Skövde	57 833	Boxholm	90 612
Uppsala	58 102	Sorsele	90 245
Knivsta	58 230	Berg	89 717

De 10 kommuner som har högst kostnad per elev är små kommuner

I nedanstående tabell listas de tio volymmässigt största och de tio minsta kommunerna avseende antal elever i den kommunala grundskolan år 2021.

Tabell 4: Volymmässigt största respektive minsta kommunerna

Tio största		Tio minsta	
Stockholm	68 462	Överkalix	180
Göteborg	41 963	Sorsele	210
Malmö	29 073	Arjeplog	231
Uppsala	18 843	Åsele	234
Linköping	14 244	Bjurholm	239
Örebro	13 387	Dorotea	244
Jönköping	13 137	Övertorneå	295
Norrköping	12 400	Jokkmokk	321
Helsingborg	12 168	Malå	332
Västerås	11 747	Ljusnarsberg	338

Generellt stiger snittkostnaden med fallande elevantal i kommunen. Antal elever per lärare varierar mellan 13 och 10 bland samtliga kommuner och glesbygdskommuner har i allmänhet högre kostnader både på grund av högre lärartäthet och på grund av kostnader för skolskjutsar med mera. Detta kan ses som exempel på stordriftsfördelar i kommuner med fler elever.

En annan faktor som påverkar kostnaderna är andelen utrikes födda och nyanlända elever. En av variablerna i det socioekonomiska index som vi kommer till senare avser just andelen utrikes födda. Den uppgift som används är året när eleven kom till Sverige. Som vi ska se senare kompenseras kommunerna ekonomiskt inom ramen för det kommunala kostnadsutjämnningssystemet.

Sammantaget noterar vi att kostnaderna varierar mycket mellan olika kommuner. En del av kostnadsvariationen beror som nämnts på att kostnaderna för att bedriva verksamheten är högre. En annan förklaring kan vara att det finns en politisk vilja att ge mer resurser till skolor som har sämre förutsättningar eller att man av andra skäl är beredda att satsa mer på skolan än andra kommuner.

Även om skillnaderna till viss del kan förklaras av kommunernas olika förutsättningar ter sig variationerna som betydligt större än vad man bör förvänta sig, givet att de socioekonomiska skillnaderna mellan kommunerna trots allt är förhållandevis begränsade i Sverige.

I nästa kapitel ger vi en kort beskrivning av de olika resursutjämnningssystem som förekommer för att i kapitlet därefter se hur resursomfördelningen påverkar (den mätbara) kvaliteten i skolorna.

Utjämning på flera nivåer

Politiska mål om en likvärdig skola har lett till införandet av resursomfördelningssystem på både nationell och kommunal nivå. Samtidigt är det oklart vad utjämningen syftar till att åstadkomma. Den nationella kostnadsutjämningen fokuserar på skillnader mellan skolor i glesbygd och urbana miljöer. Dessutom kompenseras för befolkningsförändringar och hemspråksundervisning.

Utöver den kommunala kostnadsutjämningen finns även olika statsbidrag, bland annat ett statsbidrag för ökad likvärdighet som ska kompensera för skillnader i socioekonomi.

Därutöver finns inomkommunala utjämningsystem där målen kan variera, men fokus ligger på socioekonomi.

Kommunal kostnadsutjämning

Kommunerna har det huvudsakliga ansvaret för finansieringen av grundskolan. För att jämna ut förutsättningarna för de olika kommunerna finns ett utjämningsystem som delas upp i *inkomstutjämning* och *kostnadsutjämning*. För vårt vidkommande är kostnadsutjämningen den mest intressanta delen, eftersom vi försöker bedöma om kostnadsskillnaderna mellan olika kommuner är rimliga om vi ser till objektiva skillnader i förutsättningarna att bedriva verksamhet. Dessutom förekommer riktade statsbidrag, som kan vara kopplade till olika kostnadsfaktorer, se avsnittet "Riktade statsbidrag" nedan.

Kostnadsutjämningen är uppdelad i moduler, vilket underlättar analysen eftersom vi kan fokusera på den modul som hanterar kostnadsskillnader. Utgångspunkten för kostnadsutjämningen är standardkostnaden, det vill säga den förväntade kostnaden för en kommun att bedriva skola om man har en genomsnittlig ambitionsnivå (Statistiska Centralbyrån 2021).

Kostnadsutjämningen baseras dels på producerad volym, det vill säga antalet barn i respektive åldersklass, dels på faktorer som påverkar kostnaden för att producera en plats i skola eller i förskoleklass.

Vi är här i första hand intresserade av skillnader vad avser kommunernas förutsättningar att producera en plats i grundskolan. Här har vi compensation för skillnader i modersmålsundervisning och svenska som andra språk, gleshet, lönekostnad, samt befolkningsförändringar.

Tillägg eller avdrag för *modersmålsundervisning och svenska som andraspråk* beräknas

genom att andelen 7–15-åringar som är födda utanför Sverige, Norge och Danmark, eller där båda föräldrarna är födda utanför dessa länder, multipliceras med totala andelen 7–15-åringar i kommunen. Det multipliceras i sin tur med modellersättningen för hemspråksundervisning.

Tillägg eller avdrag för *gleshetsindex* bygger på utplacering av fiktiva skolor med minst tio barn för en F–6-skola och minst 20 elever för en 7–9-skola.

Varje kommuns *lönekostnadsindex* multipliceras med den justerade lönekostnaden för förskoleklass och grundskola. Den justerade lönekostnaden beräknas genom att summan av åldersersättning, modersmålsundervisning och merkostnader för verksamhet i glesbygd multipliceras med verksamhetens lönekostnadsandel, som fastställts till 68,8 procent för förskoleklass och grundskolan.

Ersättningen för *ökning* respektive *minskning* av 6–15 åringar uppgår till 15 600 kronor (räknat i 2016 års priser) per barn. Ersättningen räknas årligen upp med konsumentprisindex med fast ränta (KPIF) till aktuell kostnadsnivå.

Kostnadsutjämningen för grundskolan handlar därmed i huvudsak om att kompensera för stordriftsfördelar, befolkningsförändringar, utrikes födda, samt lönekostnader. Det finns alltså **inte** någon compensation för skillnader i kommunernas socioekonomiska sammansättning, även om detta till viss del kan fångas upp av faktorn *utrikes födda*. Det är en intressant observation, med tanke på att det samtidigt finns betydande skillnader mellan olika kommuner vad gäller tillgången till behöriga lärare med mera.

Det kommunala kostnadsutjämningsystemet är bara en del av den samlade utjämningen då kommunerna även kan omfördela resurser mellan skolor *inom* kommunerna. Denna omfördelning kan baseras på socioekonomiska faktorer – mer om detta senare i rapporten.

Riktade statsbidrag

Av de ca 240 miljarder kronor som finansierar skola och annan pedagogisk verksamhet utgör de riktade statsbidragen ca sex procent eller 15 miljarder kronor. Det är en brokig flora av bidrag där helheten har kritiserats av Riksrevisionen i rapporten "Riktade statsbidrag till skolan – nationella prioriteringar men lokala behov" (Riksrevisionen 2017).

Regeringen har också sedan 2018 infört ett statligt bidrag för "stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling" på sex miljarder kronor. Medlen ska fördelas med hänsyn till elevernas socioekonomiska bakgrund enligt en bidragsram. Bidraget utgör därmed drygt fyra procent av skolans totala kostnader.

Inomkommunal utjämning

I Skollagen infördes 2014 skrivningar om att kommunerna bör ta hänsyn till elevers olika behov. Många kommuner hade dock redan innan dess kompensationssystem som baseras på olika socioekonomiska faktorer (Sveriges Kommuner och Regioner 2018). Stockholm har exempelvis haft ett omfördelningssystem sedan 2007.

De vanligaste variablerna som ligger till grund för utjämningen är vårdnadshavarnas utbildningsnivå och utländsk bakgrund.

Skolan blir inte likvärdig

I det förra kapitlet såg vi att relativt mycket tid och pengar ägnas åt att jämma ut villkoren för olika skolor. I det här kapitlet ställer vi oss frågan om vad försöken att jämma ut villkoren egentligen leder till.

Det är givetvis svårt att bedöma utfallet mot bakgrund av att barn har olika förutsättningar. Är skolans uppgift att ge alla lika möjligheter eller att se till att alla uppnår samma kunskapsmål? Det är nog få som tror att det senare är ett realistiskt eller ens önskvärt mål. Inte ens om *alla* offentliga resurser lades på den halva av eleverna som har sämst förutsättningar skulle resultaten jämnas ut helt. Dottern till professorn i teknisk fysik skulle antagligen ändå ha ett stort försprång på fysiklektionerna.

Att ge alla elever lika *bra skolkvalitet* är ett mål som åtminstone är *möjligt* att uppnå. För att bedöma om detta delmål uppnås kan vi titta på skolmiljön och hur den påverkar elevernas resultat. Vi kan se om det finns grundläggande skillnader mellan skolmiljön i Danderyd och Skinnskatteberg som i sin tur skulle kunna leda till att eleverna i den ena eller den andra kommunen har olika goda förutsättningar att uppnå sin kunskapspotential.

Vi kan också jämföra skolor för att se om skillnader i resurstillgången förklarar observerade skillnader i resultaten. Om skola A lyckas uppnå 80 procent gymnasiebehörighet och skola B endast 70 procent kan det bero på att skolorna har olika stor resurstillgång. Men om skolorna har ungefär samma förutsättningar måste vi leta efter andra – okända – faktorer som kan förklara skillnaden. Kanske kan skola B med några enkla justeringar närma sig skola A?

Vi börjar med att titta närmare på vad det är som kostar pengar i skolan för att därefter analysera orsakerna till kostnadsvariationerna mellan kommuner och hur stor del av variationen som kan förklaras med de faktorer som brukar användas. Därefter tittar vi på några indirekta mått som speglar frågan vi söker svar på – huruvida eleverna har samma förutsättningar i alla kommuner.

Är skolorna likvärdiga?

Att kunskapsresultaten samvarierar med de socioekonomiska förutsättningarna är väl känt. Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har tagit fram ett index som syftar till att spegla de olika kommunernas socioekonomiska profil.

Modellberäknade värden för genomsnittligt meritvärde har tagits fram av SKR i en regressionsmodell där kommunerna jämförs med övriga kommuner och där hänsyn tagits till behov av ekonomiskt bistånd, nyinvandrade elever (0-4 år), föräldrars utbildningsnivå, kön,

samt andelen elever med okänd bakgrund. För 61 kommuner saknas dessa värden, men siffrorna ger ändå en bra bild av samvariationen mellan kostnader och socioekonomi. Ett lågt index innebär att kommunen har en större andel lågutbildade, personer med behov av ekonomiskt bistånd, med mera.

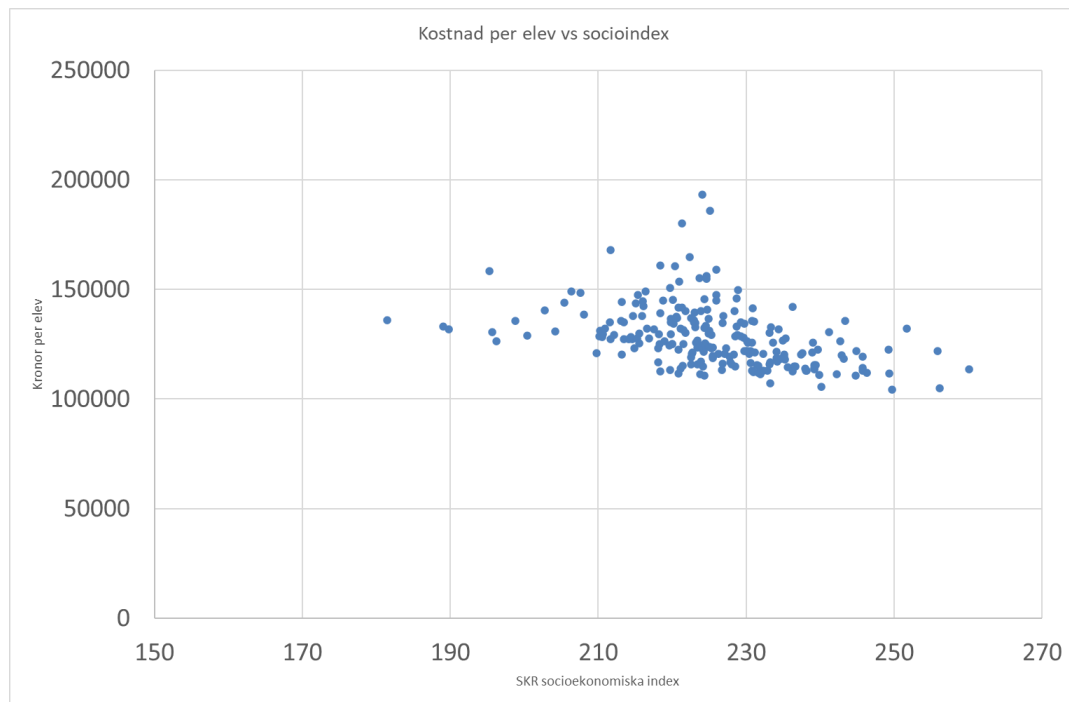
I denna rapport är indexet intressant att använda, dels för att studera vilken betydelse de socio-ekonomiska förutsättningarna har för kunskapsresultaten och kostnaderna, dels för att se hur lärarkompetens och kontinuitet fördelas utifrån de socioekonomiska förutsättningarna.

Tabell 5: Lägst och högst socioekonomiskt index

Lägst och högst socioekonomiskt index				
10 lägsta			10 högsta	
Vingåker	181		Lidingö	260
Perstorp	189		Lund	256
Uppvidinge	190		Täby	256
Gullspång	195		Vaxholm	252
Flen	196		Nacka	250
Filipstad	196		Hammarö	249
Hällefors	199		Vellinge	249
Norberg	200		Sollentuna	246
Lessebo	203		Kungsbacka	246
Gnosjö	204		Umeå	246

I nedanstående diagram ser vi att kostnaderna samvarierar med socioekonomiska förutsättningar. Det index som används här är som sagt SKR:s index, där ett lägre index innebär svagare socioekonomi.

Figur 1: Kostnaden per elev i förhållande till kommunernas socioekonomiska index

En av variablerna i det socioekonomiska indexet avser andelen utrikes födda. Den uppgift som används är året när eleven kom till Sverige. Erfarenhetsmässigt vet vi att skillnaden mellan kostnader och resultat mellan kommunerna har en hel del att göra med hur stor andel av eleverna som är födda utomlands. I kommuner med fler barn födda utomlands finns det många gånger behov av fler lärare än i andra kommuner.

Vad används resurserna till?

Vi har i det förra kapitlet noterat att skolor med svag socioekonomi har något mer resurser än skolor med stark socioekonomi, vilket inte är förvånande. Nästa fråga är förstås om och hur pengarna används för att utjämna förutsättningarna?

Två mätbara delmål i arbetet med att erbjuda en likvärdig skola är *lärartäthet* och *lärarkvalitet*. Lärartäthet mäts i Kolada som antal elever per lärare, medan mått på lärarkvalitet kan vara andel behöriga lärare och andel lärare med lärarlegitimation.

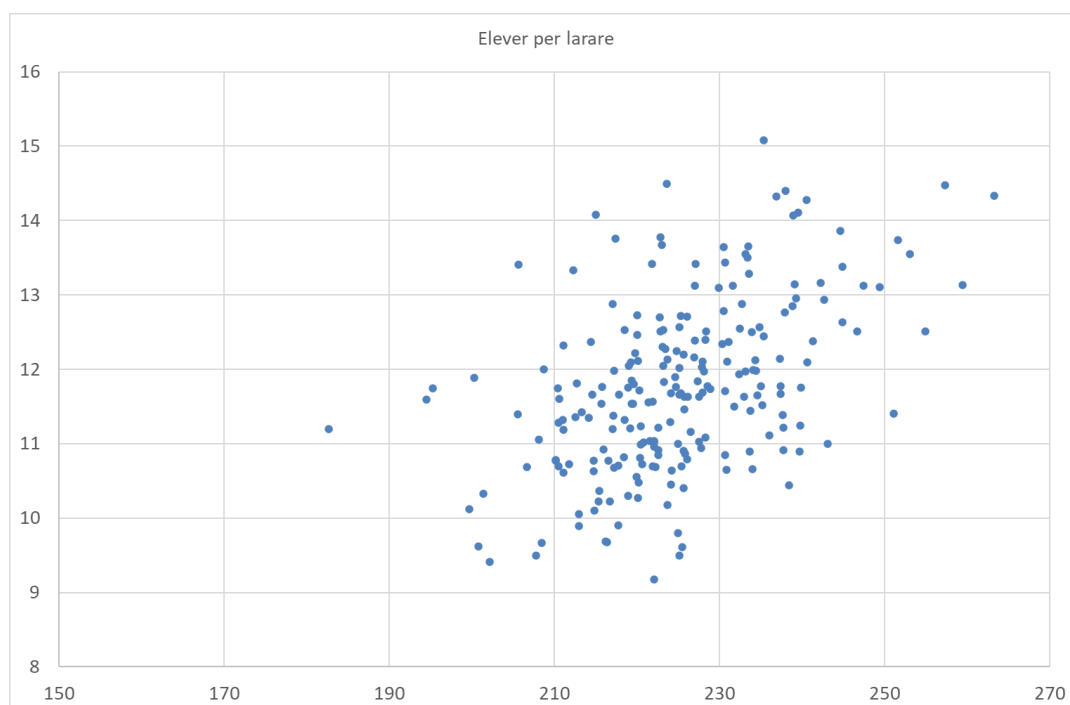
Svag socioekonomi skulle med andra ord kunna kompenseras genom att skolor och kommuner med svag socioekonomi får mer resurser för att kunna erbjuda bättre och fler lärare.

Svensk och internationell forskning pekar på att hög lärartäthet möjligen kan ha en positiv

effekt för elever från hem där föräldrarna är lågutbildade (Fredriksson & Öckert 2008). När det gäller behörigheten är forskningen oklar, även om en studie av IFAU från 2007 (Institutet för Arbetsmarknadspolitisk Utvärdering 2007) pekar på positiva effekter av lärarbehörighet är den samlade evidensen för att mätbara egenskaper hos lärarna påverkar utfallet svag (Jackson, Rockoff & Staiger 2014).

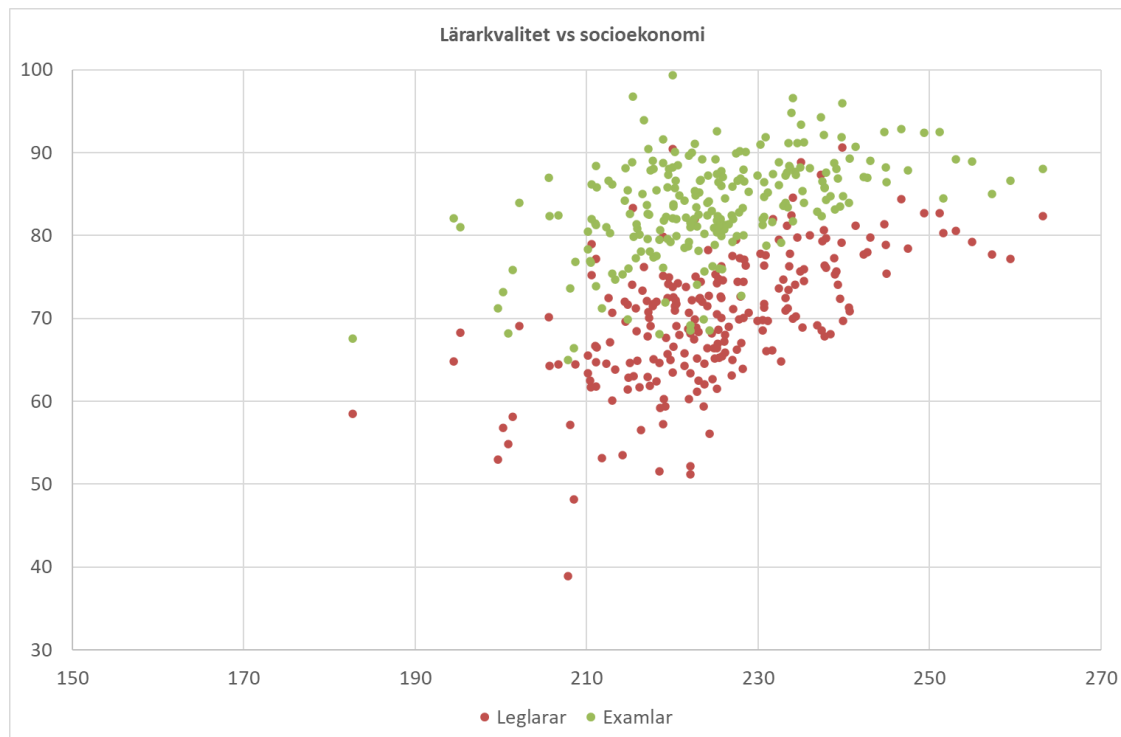
Tittar vi först på måttet antal elever per lärare ser vi att resursomfördelningen mellan kommuner leder till att kommuner med svag socioekonomi har färre elever per lärare. Observera att vi här använder SKR:s index för socioekonomi, där ett högre index innebär starkare socioekonomi. I detta exempel kan vi alltså notera att det skulle kunna vara så att omfördelningen av resurser haft avsedd effekt.

Figur 2: Elever per lärare vs socioekonomi

Ser vi däremot till lärarkvaliteten tycks sambandet vara det motsatta. Kommuner med svag socioekonomi tycks ha färre behöriga och legitimerade lärare.

Figur 3: Lärarkvalitet vs socioekonomi

Trots att kommuner med svag socioekonomi tilldelas mer resurser tycks detta inte leda till helt likvärdiga förutsättningar när vi ser till lärarnas behörighet. I nästa kapitel ska vi se att den större delen av kostnadsvariationen mellan kommunerna inte kan förklaras av resurstilldelningen, utan tycks ha att göra med hur effektivt kommunerna använder sina resurser.

Den oförklarade restposten

Vi har sett att kostnadsvariationen mellan kommunerna är stor. Samtidigt råder stor osäkerhet om vilken variation som är rimlig, givet att kommuner har olika höga ambitioner och det finns centrala mål om att jämna ut kostnadsskillnader som beror på olika produktionsförutsättningar samt att höja skolor och skolkommuner med låg socioekonomi. Även om vi kan konstatera att ambitionerna att jämna ut skolornas förutsättningar inte riktigt når sina mål – exempelvis kvarstår en betydande systematisk variation vad avser lärarkvaliteten – kan det vara värdefullt att försöka uppskatta den oförklarade variationen i kostnader, alltså den variation som skulle kunna bero på rena effektivitetsskillnader.

För att göra detta skattar vi kostnaderna per elev som en funktion av den kommunala standardkostnaden² för grundskolan och SKR:s socioekonomiska index. Eftersom socioekonomin inte ingår som en faktor i kostnadsutjämningsystemet är detta två väsentligen olika faktorer – om än korrelerade. Eftersom SKR:s index inte omfattar alla kommuner saknas 61 av 290 kommuner i datamaterialet.

Regressionen visar att standardkostnaden³ ensamt kan förklara 25 procent av kostnadsvariationen mellan kommunerna, medan standardkostnaden *tillsammans med* kommunernas socioekonomiska index förklarar 34 procent av variationen. Även om man tar hänsyn till både socioekonomi och standardkostnaden återstår därmed alltså 66 procent som inte kan förklaras vare sig med strukturella faktorer eller med att kommunerna kompenseras - eller väljer att kompensera – för variationer i socioekonomi.

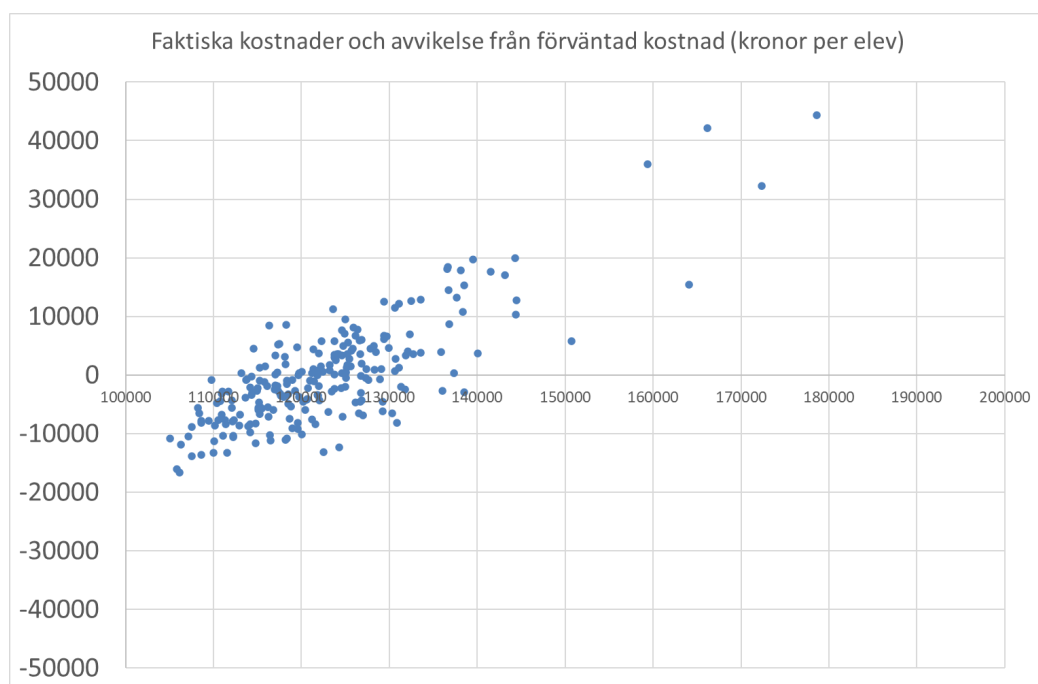
I figuren ser vi hur kostnadsavvikelserna ser ut för enskilda kommuner. Kommuner som ligger över x-axeln har högre kostnader än man borde förvänta sig, medan kommuner som ligger under x-axeln har lägre kostnader än man borde förvänta sig, givet strukturella faktorer och socioekonomi.

Att kommuner med höga kostnader tenderar att ha högre kostnader än förväntat är naturligt då det inte finns någon faktor, förutom antalet nyanlända, som i det kommunala utjämningsystemet justerar för socioekonomi. Å andra sidan finns ingen etablerad uppfattning om hur skillnader i socioekonomi *borde* kompenseras.

² Standardkostnaden är den kostnad per invånare för grundskolan som man bör förvänta sig givet kommunens värden på de variabler som ingår i modellen för den kommunala kostnadsutjämnigen.

³ Standardkostnaden som ligger till grund för den kommunala kostnadsutjämnigen tar hänsyn till faktorer som modersmålsundervisning och svenska som andraspråk, gleshet, lönekostnad, samt befolkningsförändringar.

Figur 4: Faktiska kostnader (x-axeln) och avvikelse från förväntade kostnader (y-axeln) per elev

De kommuner som ligger mest över respektive mest under statistiskt förväntad kostnad finns i tabell 6.

Tabell 6: Kommuner med störst avvikelse från förväntad kostnad

Mest över förväntad kostnad	Kronor per elev	Mest under förväntad kostnad	Kronor per elev
Bräcke	44 393	Järfälla	-16 683
Ljusnarsberg	42 199	Hallsberg	-16 037
Skinnskatteberg	35 941	Skurup	-13 802
Berg	32 222	Ludvika	-13 608
Gullspång	19 993	Falköping	-13 279
Orsa	19 754	Vara	-13 257
Stockholm	18 432	Munkfors	-13 098
Grums	18 101	Uppvidinge	-12 371
Töreboda	17 826	Örnsköldsvik	-11 852
Simrishamn	17 646	Ödeshög	-11 642

Det finns ingen uppenbar systematik i meningen att glesbygdskommuner eller storstadskommuner har de största avvikelserna. Det bör dock noteras att alla de tre storstadskommunerna har en högre kostnad än förväntat.

På motsvarande sätt kan vi ta fram de tio kommuner som har högst och lägst meritvärde i förhållande till det statistiskt förväntade värdet.

Tabell 7: Kommuner med störst avvikelse från förväntat meritvärde i kommunala skolor

Mest över förväntat meritvärde	Meritvärde justerat för socioekonomi	Mest under förväntat meritvärde	Meritvärde justerat för socioekonomi
Sorsele	29,0	Kil	-34,5
Filipstad	22,6	Askersund	-25,1
Strömstad	18,4	Lessebo	-24,9
Arjeplog	17,9	Hallsberg	-24,3
Nacka	16,8	Munkedal	-24,2
Sigtuna	16,8	Kungsör	-22,8
Landskrona	16,4	Skinnskatteberg	-20,4
Vaxholm	15,4	Töreboda	-19,6
Ydre	14,7	Älvkarleby	-19,4
Simrishamn	14,7	Sollefteå	-19,3

Kommuner som har ett högre förväntat meritvärde och lägre kostnader än förväntat kan betraktas som kommuner som givet förutsättningarna har använt sina resurser effektivt. På motsvarande sätt kan vi betrakta kommuner som uppnår ett lägre meritvärde än förväntat till högre kostnader än förväntat som kommuner som använder sina resurser mindre effektivt.

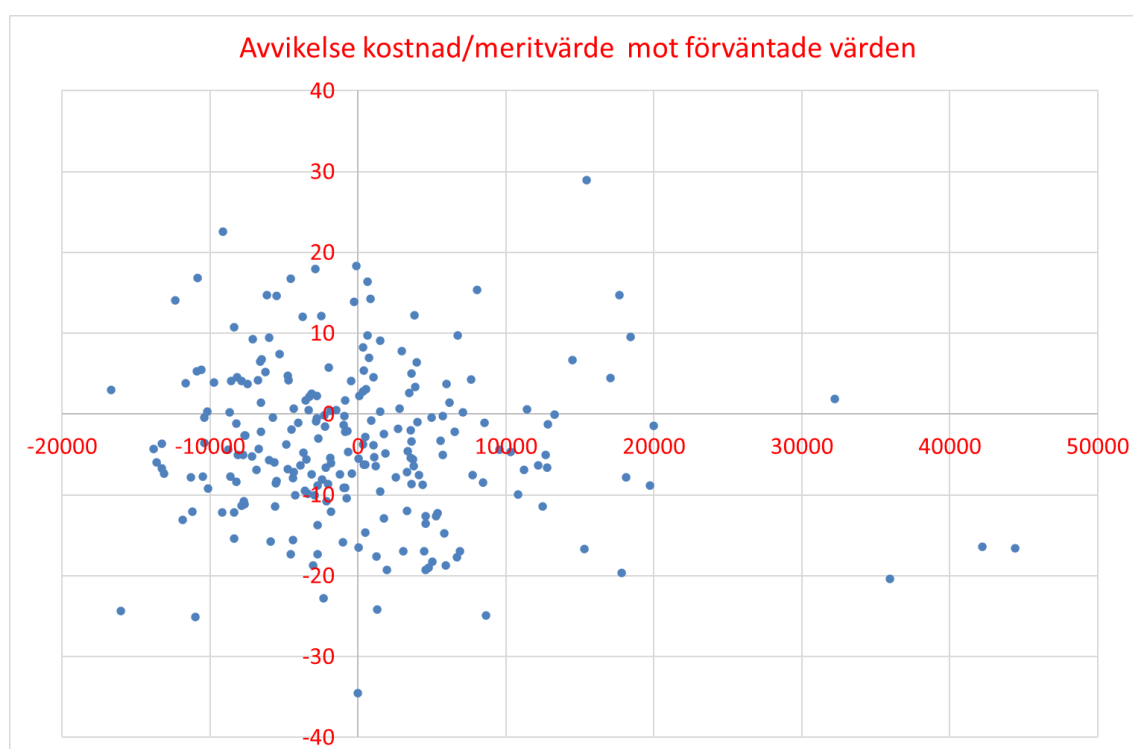
Det är dock svårare att säga något definitivt om kommunernas effektivitet utan att på något sätt väga samman kostnader och meritvärde. Det bör noteras att relationen mellan meritvärdesavvikelse och kostnadsavvikelse inte behöver säga något om den *absoluta* effektiviteten, eftersom både staten och kommunerna själva anpassar resursfördelningen till upplevda behov, bland annat socioekonomin.

De två kommuner som har mer än tio meritvärdespoäng mer än förväntat och mer än 10 000 kronors lägre kostnad per elev är Uppvidinge och Nacka. De sex kommuner som har mer än tio meritvärdespoäng mindre än förväntat och mer än 10 000 kronors högre kostnad är Bräcke,

Ljusnarsberg, Skinnskatteberg, Svalöv, Tjörn och Töreboda.

I figuren nedan ser vi hur samvariationen mellan meritvärdesavvikelse och kostnadsavvikelse ser ut. Sambandet är svagt, bortsett från att några mindre kommuner avviker från mönstret genom att ha såväl lägre meritvärde än väntat som högre kostnader. Därför bör man vara försiktig vid tolkningen av de allra minsta kommunernas placering – denna kan bero på att de underkompenseras i det kommunala utjämningsystemet eller att rent slumpmässiga faktorer får större genomslag när kommunerna är mycket små.

Figur 5: Sambandet mellan kostnadsavvikelse och meritvärdesavvikelse

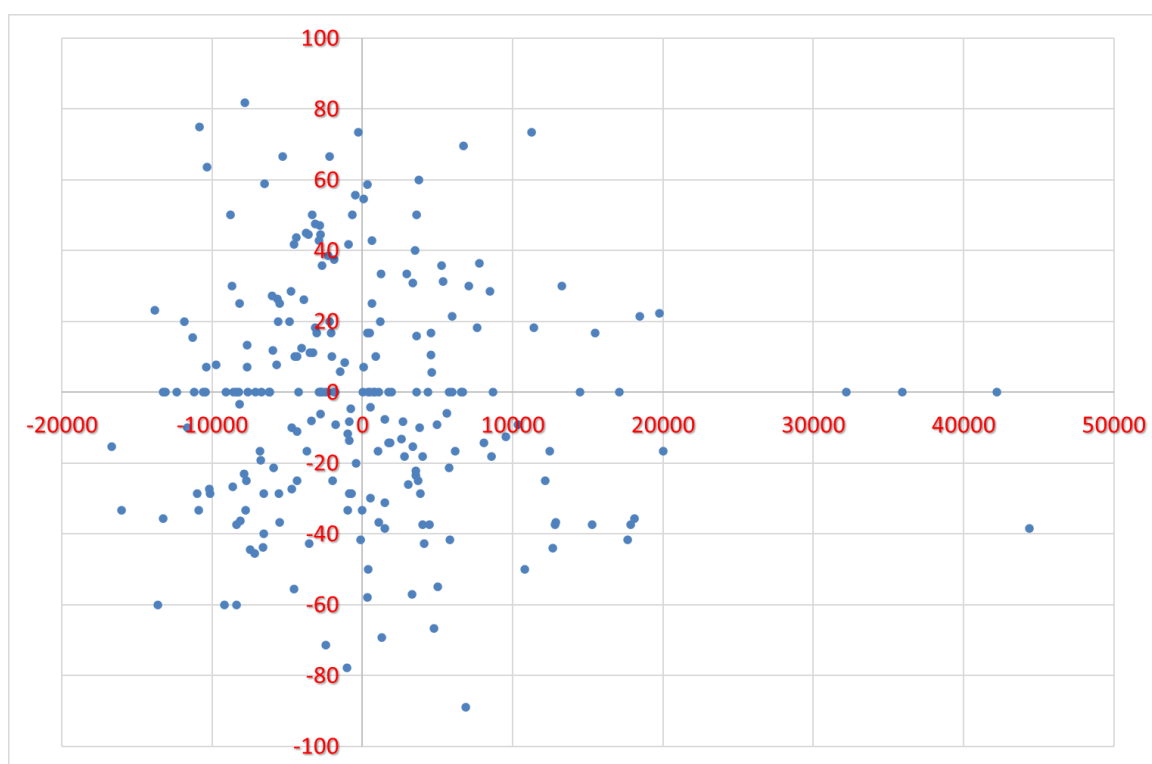
Hela listan över kostnadsavvikelser och meritvärdesavvikelser finns i Appendix A. Vissa kostnadsdata saknas dock därför att SKR:s socioekonomiska index inte är beräknat för ett sextioal kommuner.

Politikernas egen syn på effektiviteten

För att se om politikernas uppfattning om effektiviteten i skolan i någon mån överensstämmer med våra data har Skattenytta låtit Demoskop fråga aktiva kommunpolitiker om hur de ser på den egna kommunens effektivitet relativt andra kommuner.

En linjär regression där politikernas syn på effektiviteten ställs mot kommunernas faktiska avvikelse från förväntad kostnad per elev visar att sambandet är obefintligt. Detta är intressant nog ett resultat som liknar det vi fick i en tidigare rapport om äldreomsorgen.

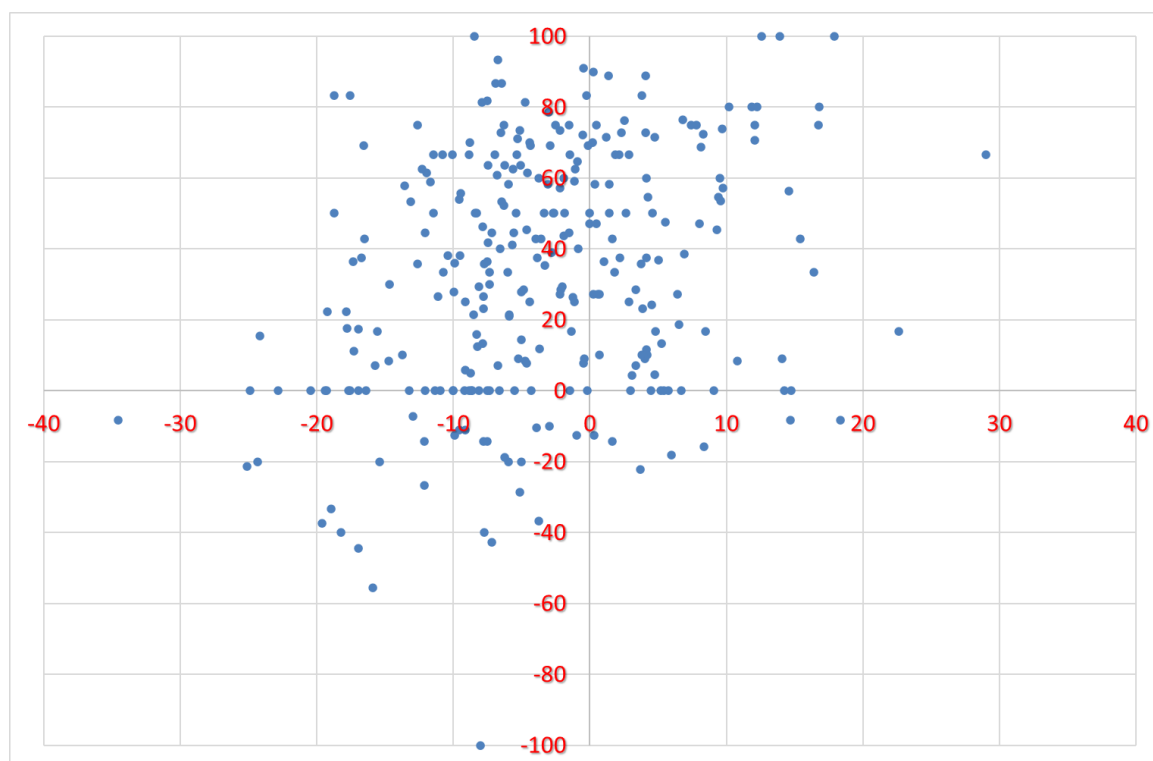
Figur 6: Politikernas uppfattning om kommunens effektivitet i förhållande till kommunens faktiska kostnad satt i relation till den förväntade kostnaden⁴

Ställer vi däremot kommunpolitikernas uppfattning om kvaliteten i kommunen mot kommunernas faktiska avvikelse från förväntat meritvärde finner vi ett starkt och positivt samband.

⁴ Måttet på politikernas uppfattning om effektiviteten är ett balansmått där summan av andelen som anser att den egna kommunen har sämre eller mycket sämre effektivitet än andra kommuner dras från andelen som anser att kommunen har bättre eller mycket bättre effektivitet.

Figur 7: Politikernas uppfattning om kvaliteten i relation till kommunernas avvikelse från förväntat meritvärde⁵

I tabellen nedan ser vi de tio kommuner där politikerna är mest positiva och de tio kommuner där politikerna är mest negativa till kvaliteten i grundskolan. I den högra tabellen finns den faktiska meritvärdesavvikelsen från det förväntade värdet. Precis som framgår av regressionen är variationen stor, men det finns ändå ett tydligt samband. Det är dock oklart om det är kunskapen om att man har denna avvikelse som gör att politikerna anser att kommunen har en låg kvalitet eller om det handlar om andra faktorer. Detta är värt att undersöka.

⁵ Måttet på politikernas uppfattning om kvaliteten är ett balansmått där summan av andelen negativa och mycket negativa dras från summan av andelen positiva eller mycket positiva

Tabell 8: Kommuner som anser att kvaliteten är hög samt avvikelse från förväntat meritvärde

Mest positiva	Meritvärdesavvikelse	Minst positiva	Meritvärdesavvikelse
Hammarö	-8,5	Östra Göinge	-8,0
Lomma	12,6	Sala	-15,9
Hällefors	4,1	Borlänge	-3,8
Nacka	16,8	Strängnäs	-18,2
Lidingö	-4,4	Ulricehamn	-7,7
Storfors	11,9	Finspång	-7,2
Orust	-6,7	Valdemarsvik	-17,0
Älvsbyn	0,2	Emmaboda	-12,2
Ängelholm	-6,4	Sundsvall	-19,0
Danderyd	12,1	Töreboda	-19,6

Det bör tilläggas att meritvärdesavvikelse inte är det enda eller nödvändigtvis bästa måttet på kvalitet i grundskolan.

Vi har inom ramen för Demoskopundersökningen också noterat att den kanske viktigaste förklaringsfaktorn för om politikerna anser att kvaliteten och effektiviteten är bra i deras egen kommun är om de själva sitter i majoritet eller opposition.

32 procent av politikerna i opposition anser att kvaliteten i skolan är bra eller mycket bra jämfört med 68 procent av politikerna i den styrande majoriteten. 15 procent av politikerna i opposition anser att effektiviteten i skolan är bra eller mycket bra jämfört med 43 procent av politikerna i den styrande majoriteten.

Slutsatser

Det råder en stor otydlighet om vilka de politiska målen för grundskolan och de olika utjämningsystemen är. Samtidigt som det tycks finnas en ambition att utjämna resurstillgången är det oklart vilka mål som ska uppnås och på vilket sätt. Ett exempel på en faktor som skulle kunna lägga grunden till lika förutsättningar är att andelen *behöriga* och *legitimerade* lärare är lika god i hela landet. Detta mål har dock uppenbart inte uppnåtts. Däremot har skolor med svag socioekonomi ofta en högre *lärartäthet* än skolor i socioekonomiskt starka områden.

Vi ser också en påtaglig variation i kostnader per elev som inte kan förklaras av vare sig socioekonomi eller andra faktorer. Två tredjedelar av kostnadsvariationen mellan kommuner kan inte förklaras och skulle kunna bero på skillnader i hur effektivt skolorna använder befintliga resurser.

Till sist ser vi att kommunpolitikernas uppfattningar om den egna kommunens effektivitet inte har så mycket med verkliga data att göra. Det har större betydelse om politikerna sitter i styrande ställning eller i opposition än om kommunen faktiskt har låga kostnader. Politikerna tycks dock i viss utsträckning känna till om *kvaliteten* i verksamheten är bra eller dålig, i alla fall om man med kvalitet avser avvikelse från förväntat meritvärde – vilket förstås är ett imperfekt mått på faktisk skolkvalitet.

Referenslista

Fredriksson, P & B Öckert, 2008,
Resources and Student Achievement –
evidence from a Swedish policy reform,
The Scandinavian Journal of Economics

Institutet för Arbetsmarknadspolitisk
Utvärdering, 2007, *Lärartäthet,
lärarkvalitet och arbetsmarknaden för
lärare*, Rapport 2007:15

Jackson C K, J E Rockoff & D O Staiger,
2014, Teacher effects and teacher-related
policies, *Annual Review of Economics*, Vol
6, s 801-825

Lärarnas Riksförbund, 2015, *Vad säger
statistiken om skolan i din kommun?*

Riksrevisionen, 2017, *Riktade statsbidrag
till skolan – nationella prioriteringar men
lokala behov*, RIR 2017:30

Statistiska Centralbyrån, 2021,
*Kommunalekonomisk utjämning –
utjämningsåret 2021*

Sveriges Kommuner och Regioner, 2010,
*Bra måste bli bättre – dagens skola och
hur den kan bli bättre*, Rapport

Sveriges Kommuner och Regioner, 2018,
*Socioekonomisk resursfördelning i skola
och förskola*

Appendix: Avvikelse från förväntat meritvärde och kostnad i kommunala skolor.

Kommun	Kostnads- avvikelse	Resultat- avvikels e
Ale		-2,9
Alingsås	1204,3	-6,4
Alvesta	-5990,1	-5,7
Aneby	-3343,5	0,5
Arboga	-1202,1	-7,5
Arjeplog	-2897,2	17,9
Arvidsjaur	330,0	2,8
Arvika		-6,5
Askersund	-11003,2	-25,1
Avesta	4472,6	-17,0
Bengtsfors	-4360,9	0,7
Berg	32221,5	1,9
Bjurholm	5748,3	-0,2
Bjuv	-6239,7	5,2
Boden	4549,9	-13,6
Bollebygd	-3305,2	2,1
Bollnäs	3603,7	-8,7
Borgholm	3808,3	12,2
Borlänge	344,4	-3,8
Borås	-6784,2	4,1
Botkyrka	-8365,6	10,8
Boxholm	12164,5	-6,3
Bromölla	16,4	-5,5
Bräcke	44392,8	-16,6
Burlöv	3875,4	3,4

Båstad	2939,4	7,8
Dals-Ed	1023,6	4,6
Danderyd	-3739,5	12,1
Degerfors	-432,8	-7,3
Dorotea	-6842,9	-6,9
Eda	-6548,5	-2,2
Ekerö	-5491,6	14,6
Eksjö		-8,1
Emmaboda	-9174,7	-12,2
Enköping	-5601,7	-11,5
Eskilstuna	-989,2	-1,3
Eslöv	-10366,4	-0,4
Essunga	474,2	-6,2
Fagersta		-7,3
Falkenberg		-1,9
Falköping	-13279,5	-6,7
Falun	-879,2	-9,1
Filipstad	-9109,9	22,6
Finspång	3306,2	-7,2
Flen	17086,2	4,5
Forshaga	-2728,8	-13,7
Färgelanda	10797,4	-9,9
Gagnef	-2734,5	-17,3
Gislaved		0,0
Gnesta		-17,8
Gnosjö	-4689,4	4,2
Gotland	1074,5	-5,3
Grums	18101,4	-7,8

Grästorps	-2208,1	-1,5
Gullspång	19992,9	-1,5
Gällivare		4,0
Gävle	50,9	-16,5
Göteborg	12661,1	-5,0
Götene	-2702,8	-3,0
Habo	-8797,0	-4,4
Hagfors	-11198,0	-12,1
Hallsberg	-16036,6	-24,3
Hallstahammar	-5914,0	-15,7
Halmstad	1827,2	-4,9
Hammarö	8471,0	-8,5
Haninge	-7468,3	3,7
Haparanda	-2420,3	-8,1
Heby	3334,5	-12,0
Hedemora	6171,6	1,4
Helsingborg	-8593,1	4,1
Herrljunga	-4498,5	-1,9
Hjo	7643,2	4,3
Hofors	14486,5	6,7
Huddinge	-6631,3	6,5
Hudiksvall	-7732,5	-10,8
Hultsfred		-3,1
Hylte		1,0
Håbo	3542,2	-2,0
Hällefors	-489,9	4,1
Härjedalen	-8108,9	-5,1
Härnösand		-1,5
Härryda		-5,1
Hässleholm	12844,2	-1,2

Höganäs	-691,9	-4,7
Högsby	-716,3	-2,1
Hörby		-6,0
Höör	5590,3	-3,3
Jokkmokk		10,2
Järfälla	-16683,0	3,0
Jönköping	-4742,9	-6,8
Kalix		-3,8
Kalmar	-7851,5	4,1
Karlsborg	1728,4	-2,5
Karlshamn	-2110,3	-10,8
Karlskoga	-5578,6	-8,5
Karlskrona	3070,4	-16,9
Karlstad	5255,0	-12,6
Katrineholm		-5,1
Kil	-34,1	-34,5
Kinda	6685,3	-17,7
Kiruna		-8,3
Klippan	-2024,7	-8,6
Knivsta		-8,3
Kramfors	-10161,9	-9,2
Kristianstad	-7675,1	-11,1
Kristinehamn	-8397,8	-15,4
Krokom	4551,9	-12,6
Kumla	-7670,6	-2,7
Kungsbacka	-2826,7	-0,9
Kungsör	-2349,5	-22,8
Kungälv	-7782,4	-5,0
Kävlinge	-2774,2	-0,5
Köping	-4864,7	-3,7
Laholm	1063,6	-3,9

Landskrona	637,7	16,4
Laxå	-8363,8	-12,1
Lekeberg	513,9	-14,7
Leksand	5743,2	-5,0
Lerum		-7,8
Lessebo	8669,6	-24,9
Lidingö	-285,5	13,9
Lidköping		-11,7
Lilla Edet		-3,0
Lindesberg	-3683,4	-4,7
Linköping	9535,2	-4,4
Ljungby		-9,6
Ljusdal		-9,1
Ljusnarsberg	42199,4	-16,4
Lomma		12,6
Ludvika	-13608,0	-5,9
Luleå	5354,6	-12,3
Lund	8569,2	-1,1
Lycksele	-8203,4	-1,1
Lysekil	7755,3	-7,5
Malmö	1507,9	9,1
Malung-Sälen	-2495,9	12,1
Malå	1251,2	-17,6
Mariestad		-13,2
Mark	-5519,5	-8,3
Markaryd	-887,2	1,7
Mellerud	72,6	2,3
Mjölby	-4373,1	-15,6
Mora	-1803,1	-12,1
Motala		-7,5

Mullsjö	-10471,8	-7,7
Munkedal	1276,8	-24,2
Munkfors	-13097,6	-7,3
Mölnadal	-5644,4	-5,9
Mönsterås	6552,2	-2,2
Mörbylånga	4345,2	-8,8
Nacka	-10829,8	16,8
Nora	-3600,1	-9,4
Norberg	4110,2	-7,5
Nordanstig		1,8
Nordmaling	-3032,4	-18,7
Norrköping	-4728,0	4,8
Norrtälje	-2769,8	2,2
Norsjö	617,7	9,7
Nybro	-7152,4	-5,3
Nykvarn	755,3	6,9
Nyköping	369,7	-6,3
Nynäshamn	-9725,1	3,9
Nässjö	476,0	-2,8
Ockelbo	4006,7	-1,0
Olofström	-10379,9	-3,6
Orsa	19753,5	-8,8
Orust		-6,7
Osby	-4047,6	-1,1
Oskarshamn	-11314,7	-7,8
Ovanåker	-5319,7	7,4
Oxelösund	1761,3	-12,9
Pajala		3,3
Partille		-4,0
Perstorp	-4362,1	-7,2
Piteå	-4387,7	-7,9

Ragunda	382,6	5,4
Robertsfors	-2179,8	-6,6
Ronneby		-17,8
Rättvik	4968,2	-0,4
Sala	-1012,9	-15,9
Salem		1,4
Sandviken		-4,6
Sigtuna	-4559,7	16,8
Simrishamn	17646,4	14,7
Sjöbo		-7,5
Skara		-7,8
Skellefteå	1477,5	-9,6
Skinnskatteberg	35941,3	-20,4
Skurup	-13802,4	-4,3
Skövde		-8,7
Smedjebacken	-2279,2	-0,1
Sollefteå	1952,7	-19,3
Sollentuna	6719,9	9,7
Solna	551,8	3,1
Sorsele	15475,7	29,0
Sotenäs	7092,8	0,2
Staffanstorps	-3125,9	2,5
Stenungsund		-9,5
Stockholm	18432,0	9,6
Storfors		11,9
Storuman	3694,4	-5,6
Strängnäs	5024,5	-18,2
Strömstad	-130,3	18,4
Strömsund	10328,4	-4,6

Sundbyberg	828,3	14,2
Sundsvall	4759,3	-19,0
Sunne	2808,0	0,7
Surahammar	-2912,2	-10,0
Svalöv	15296,8	-16,7
Svedala	-912,7	-0,2
Svenljunga	-7632,4	-2,6
Säffle	2714,3	-1,8
Säter	5823,5	-14,7
Sävsjö		9,5
Söderhamn		8,0
Söderköping		-10,0
Södertälje	3594,0	5,0
Sölvesborg	5942,3	-18,8
Tanum	877,7	-0,8
Tibro	5975,4	3,8
Tidaholm	3566,6	-5,4
Tierp	-4251,3	-10,0
Timrå	-1879,1	-5,4
Tingsryd		2,9
Tjörn	12486,2	-11,4
Tomelilla	4583,4	-19,2
Torsby	-7102,1	9,3
Torsås	-3507,2	-5,6
Tranemo	-10878,2	5,3
Tranås	-5734,7	-0,5
Trelleborg		4,8
Trollhättan	1480,9	0,3
Trosa	3476,3	2,6
Tyresö		1,2
Täby	-6505,1	6,8

Töreboda	17826,0	-19,6
Uddevalla	-972,4	-9,1
Ulricehamn	-8633,8	-7,7
Umeå	-786,8	-10,4
Upplands Väsby	13272,8	0,0
Upplands-Bro		8,4
Uppsala	-8166,0	4,5
Uppvidinge	-12370,9	14,1
Vadstena	11229,7	-6,9
Vaggeryd	-8231,0	-8,4
Valdemarsvik	6889,1	-17,0
Vallentuna	-1484,1	0,5
Vansbro	-3549,9	1,7
Vara	-13257,4	-3,7
Varberg	-3887,5	-6,3
Vaxholm	8058,8	15,4
Vellinge	352,0	8,3
Vetlanda		-11,0
Vilhelmina		4,8
Vimmerby	-1869,6	0,4
Vindeln	-6563,4	1,4
Vingåker	-1964,0	5,8
Vårgårda	-7871,1	-11,4
Vänersborg		-10,0
Vännäs	3606,5	-3,4
Värmdö		4,1
Värnamo	-10617,7	5,5

Västervik	-872,1	-2,2
Västerås	-6705,5	-4,3
Växjö	-1835,9	-6,0
Ydre	-6166,9	14,7
Ystad		8,1
Åmål	11422,6	0,6
Ånge		-17,6
Åre	-4541,4	-17,3
Årjäng	3981,1	6,4
Åsele	-2724,6	-8,8
Åstorp	-10200,2	0,3
Åtvidaberg	-3127,4	-7,5
Älmhult		-5,9
Älvdalen	12804,4	-6,6
Älvkarleby		-19,4
Älvsbyn	-8694,4	0,2
Ängelholm	3750,0	-6,4
Öckerö		-1,5
Ödeshög	-11642,3	3,8
Örebro	-3389,9	-9,9
Örkelljunga		6,0
Örnsköldsvik	-11851,6	-13,1
Östersund	3345,0	-4,6
Österåker	-5991,9	9,4
Östhammar	2571,7	-7,8
Östra Göinge		-8,0
Överkalix		8,5
Övertorneå		3,8

